

Nad našim dolžnikom se je začel postopek zaradi insolventnosti. Kaj zdaj?

7 najpogostejših vprašanj in odgovorov



Postopki zaradi insolventnosti so del poslovnega življenja. Dobro je, da znamo kot upniki v teh postopkih primerno zaščititi svoje interese. Nekaj vprašanj in praktičnih odgovorov nanje ponuja pričujoči prispevek.

1. Govori se, da se je nad našim dolžnikom začel stečaj ali pa prisilna poravnava. Kje lahko dobimo verodostojne informacije o tem in kaj lahko izvemo?

Informacije lahko preverite na spletnih straneh za objave v postopkih zaradi insolventnosti, ki jih vodi Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve – AJPES (zavihki: Iščem / Uradne objave / Objave v postopkih zaradi insolventnosti / Objave sklepov in pisanj izdanih v postopkih zaradi insolventnosti). Pri pravnih osebah zadošča, da v rubriko »dolžnik« natančno vpišete ime ali del imena pravne osebe brez dodatkov d.o.o. ali d.d. (torej ne celo firmo), davčno ali matično število. Priporočljivo je vpisati eno od slednjih, saj če se pri firmi zmotite v enem znaku, vejici ali čem podobnem, poizvedba ne bo dala pravega rezultata.

Če poizvedujete za fizično osebo, bo treba vpisati ime in priimek ter davčno številko. Enako velja za osebo, ki je do začetka stečaja opravljala dejavnost samostojnega podjetnika – ta status namreč preneha z začetkom stečajnega postopka in gre tudi pri samostojnem podjetniku za osebni stečaj.

Za pravno osebo lahko informacijo o začetku postopka zaradi insolventnosti preverite tudi v sodnem/poslovnem registru, do katerega prav tako dostopate na spletnih straneh AJPES-a (zavihek: iščem / Poslovni register Slovenije). V izpisku iz sodnega registra bo navedeno, ali je nad pravno osebo začel stečajni postopek ali postopek prisilne poravnave. Če gre za stečaj, to dejstvo ugotovite že iz tipa zastopnika pravne osebe, saj jo od dneva začetka stečaja zastopa stečajni upravitelj.

Ko na enega od gornjih načinov ugotovite, da nad vašim dolžnikom teče postopek prisilne poravnave ali stečajni postopek, na spletnih straneh za objave v postopkih zaradi insolventnosti poiščite oklic o začetku stečajnega postopka ali postopka prisilne poravnave. V njem so bistvena navodila za vaše nadaljnje ravnanje. Na podlagi opravljenih številke zadeve, navedene v oklicu, boste lahko na spletnih straneh AJPES-a sledili poteku

celotnega postopka. V postopkih zaradi insolventnosti se namreč sodna pisanja praviloma ne vročajo osebno, temveč le objavljajo na spletnih straneh AJPES-a, roki za pritožbe, ugovore in druge vloge pa tečejo od dneva objave.

Informacije dobite na spletnih straneh AJPES-a. Izvedeli boste, ali in kakšen postopek zaradi insolventnosti je začet, kakšni so roki za prijavo terjatev in kaj mora ta vsebovati.

2. Kaj pomenita stečaj ali prisilna poravnava in kakšne so posledice teh postopkov za našo terjatev?

Stečajni postopek pomeni, da bo stečajni dolžnik dokončal le nujne posle in bo prenehal poslovati. Pravna oseba, nad katero teče stečajni postopek, bo po koncu stečaja izbrisana iz sodnega/poslovnega registra. Med stečajnim postopkom bo premoženje stečajnega dolžnika prodano, s čimer se bo oblikovala stečajna masa. Iz nje bodo najprej poplačani stroški stečajnega postopka, preostanek pa bo razdeljen med upnike sorazmerno z njihovimi priznanimi oziroma ugotovljenimi terjatvami. Stečajni postopek vodi sodišče, posle stečajnega dolžnika pa vodi stečajni upravitelj. Ta med drugim dokonča nujne posle, unovči premoženje stečajnega dolžnika in poplača upnike. Upniki bodo v stečajnem postopku prejeli poplačan le določen odstotek svojih terjatev (manj kot bi dobili v prisilni poravnavi), plačilo bo izvršeno v enem ali več obrokih, ko bo prodano dolžnikovo premoženje ali vsaj njegov del.

Namen postopka prisilne poravnave pa je omogočiti nadaljnje poslovanje dolžnika ob izpolnitvi temeljnega pogoja, da je prisilna poravnava za upnike ugodnejša od stečaja. O prisilni poravnavi odločajo upniki z glasovanjem (število glasov je odvisno od višine terjatve, nanj pa vplivajo tudi morebitna konverzija terjatve v osnovni kapital, odpoved zavarovanjem in podobno). Prisilna poravnava pomeni, da bodo upniki sicer prejeli več kot bi prejeli v stečaju, najverjetneje pa ne bodo prejeli plačanih celotnih terjatev (odstotek poplačila je predlagan v načrtu finančne reorganizacije, po izglasovanju pa naveden v sklepu o potrditvi prisilne poravnave), rok plačila se bo podaljšal, lahko je določeno (izglasovano) tudi plačilo v več obrokih.

Stečaj pomeni prenehanje poslovanja dolžnika, prejeli boste le določen (morda tudi zelo majhen) odstotek svoje terjatve. Prisilna poravnava pomeni, da bo dolžnik posloval naprej. Tudi v prisilni poravnavi po vsej verjetnosti ne boste prejeli plačila v celoti, poleg tega se bo rok plačila podaljšal (lahko za več let, morda boste plačilo prejeli v več obrokih).

3. Ali se lahko po začetku stečaja ali prisilne poravnave z vodstvom dolžnika še kakorkoli dogovorimo za plačilo?

Ne, tega ne morete storiti, četudi bi vodstvo morda želelo. Prejšnjim zastopnikom z dnem začetka stečaja preneha pooblastilo za zastopanje in z vami niti ne morejo skleniti kakršnegakoli dogovora, saj za to nimajo pooblastil. V postopku prisilne poravnave zastopniki dolžnika sicer ohranijo omejena pooblastila, vendar ne smejo opravljati nobenih poslov ali dejanj, katerih posledica je neenakopravno obravnavanje upnikov.

Ne, po začetku stečajnega postopka ali postopka prisilne poravnave je treba uveljavljati terjatve v skladu s pravili teh postopkov.

4. Ali in kdaj moramo terjatev prijaviti? Kakšne so posledice, če tega ne storimo?

Stečajni postopek in postopek prisilne poravnave pri nas ureja Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP). Po tem zakonu je rok za prijavo terjatev v stečajnem postopku tri mesece, v postopku prisilne poravnave pa en mesec po objavi oklica (zadnji dan roka je naveden v oklicu). Prijavo lahko vložite osebno pri sodišču ali jo pošljete po pošti na sodišče, ki vodi postopek. Poštna pošiljka naj bo oddana priporočeno (prijava je pravočasna, če je najkasneje zadnji dan roka oddana priporočeno na pošti). Če bo prijavo za vas vložil odvetnik, jo bo vložil elektronsko preko sistema e-sodstvo.

Na tek roka za prijavo terjatev ne vplivajo sodne počitnice oziroma poletno poslovanje sodišč. Roki za prijavo terjatev in za druga procesna dejanja v postopkih zaradi insolventnosti tečejo (in lahko tudi potečejo) tudi med počitnicami oziroma v času poletnega poslovanja sodišč.

ZFPPIPP za upnika ne predpisuje obveznosti prijave terjatve (opustitev prijave ima lahko nezaželene posledice na davčnem področju ali pa povzroči odškodninsko odgovornost uprave, s čimer se v tem prispevku ne ukvarjamo), so pa na opustitev prijave vezane nekatere negativne posledice.

Če terjatve ne prijavite v stečajni postopek nad pravno osebo, vaša terjatev preneha in je ne morete več uveljavljati v nobenem postopku. Drugače je v osebnem stečaju, kjer lahko terjatev prijavite tudi po poteku roka za prijavo in zamuda roka nima za posledico prenehanja terjatve.

Če terjatve ne prijavite v postopek prisilne poravnave, je negativna posledica ta, da ne boste mogli opravljati procesnih dejanj v postopku prisilne poravnave. To pomeni, da se kot upnik ne boste mogli aktivno udeleževati postopka (vlagati ugovorov, pritožb, glasovati itd.), temveč boste le čakali na njegov izid. Bo pa prisilna poravnava, če bo izglasovana, učinkovala tudi na vašo terjatev.

V primerih, ko prisilna poravnava na vašo terjatev ne bo učinkovala (prednostne terjatve, zavarovane terjatve, izločitvene pravice), terjatve ni potrebno prijaviti in o prisilni poravnavi tudi ne boste glasovali (razen če bi sodelovali v postopku spremembe osnovnega kapitala s prenosom zavarovane terjatve na dolžnika).

Na prijavo terjatve oziroma posledice opustitve prijave ne vpliva dejstvo, da v zvezi s terjatvijo že teče sodni postopek ali imate morda že izvršilni naslov (pravnomočno sodbo).

Upoštevajte, da se s prijavo terjatve v postopek zaradi insolventnosti pretrga zastaranje terjatve. Če terjatve niste prijavili, zastaranje ni bilo pretrgano in je treba pred potekom zastaranja terjatev sodno uveljavljati. Zastaralni rok za večino terjatev iz gospodarskih pogodb je tri leta.

Prijav terjatev pa ni v postopku poenostavljene prisilne poravnave, ki lahko teče nad mikro družbo in samostojnim podjetnikom, ki ustreza merilom za mikro ali majhne družbe (gre za merila iz 55. člena Zakona o gospodarskih družbah – ZGD-1). V tem postopku ni prijave terjatev, temveč o prisilni poravnavi glasujejo upniki, katerih terjatve je dolžnik vključil v posodobljen seznam terjatev in prisilna poravnava učinkuje le za te terjatve.

Rok za prijavo terjatev v stečajnem postopku je tri mesece, v postopku prisilne poravnave (razen v poenostavljeni prisilni poravnavi, kjer se terjatve ne prijavljajo) pa en mesec po objavi oklica o začetku postopka. Če v stečajnem postopku nad pravno osebo ne prijavite terjatve, ta preneha. Če terjatve ne prijavite v postopku prisilne poravnave, v postopku ne morete opravljati procesnih dejanj niti glasovati o prisilni poravnavi.

5. Kaj je treba navesti v prijavi terjatve?

Poleg navedbe opravilne številke in podatkov o upniku je treba obrazložiti temelj in višino terjatve. Prijavi je treba priložiti listinske dokaze – na primer pogodbe, naročilnice, dobavnice, račune, situacije in podobna dokazila o terjatvi. Če je terjatev delno plačana, to navedete in prijavite le neplačani preostanek. Če prijavljate zamudne obresti, jih je treba obračunati od začetka dolžnikove zamude do začetka postopka zaradi insolventnosti. Če v zvezi z vašo terjatvijo že teče spor pred sodiščem ali drug postopek, to navedite skupaj z opravilno številko. V prijavi je treba postaviti določen zahtevek za priznanje glavnice, obresti in stroškov. V stečajnem postopku navedite tudi številko transakcijskega računa, na katerega želite prejeti plačilo.

Prijaviti je treba tudi ločitveno in izločitveno pravico. Ločitvena pravica je pravica upnika do plačila iz določenega premoženja insolventnega dolžnika pred plačilom terjatev drugih upnikov. Najpogosteje gre za hipoteko ali za zastavno pravico na dolžnikovem premoženju. Izločitveno pravico boste (poenostavljeno povedano) prijavili, če je v posesti dolžnika kakšna vaša stvar ali če zoper njega uveljavljate lastninsko pravico, pridobljeno s priposestvom.

Obrazložiti je treba temelj in višino terjatve, ločitvene ali izločitvene pravice in priložiti listinske dokaze.

6. Ali je s prijavo terjatve naše delo končano?

Pomembno je, ali bo vaša terjatev priznana. To pomeni, da jo bo upravitelj priznal in je ne bo prerekal noben upnik. Tudi ta podatek boste izvedeli iz objav na spletnih straneh AJPES-a, kjer bo najprej objavljen osnovni seznam prijavljenih terjatev. Praviloma bo ta seznam objavljen v enem mesecu po poteku roka za prijavo terjatev, lahko pa je objavljen tudi prej ali (največ en mesec) kasneje. Osnovni seznam preglejte – če v njem vaša terjatev ni navedena ali so o njej navedeni nepravilni podatki, je treba v 15 dneh po objavi osnovnega seznama vložiti ugovor proti osnovnemu seznamu preizkušenih terjatev. Tudi ugovor vložite pri sodišču, ki vodi postopek.

Po objavi osnovnega seznama lahko vložite tudi ugovor o prerekanju terjatve drugega upnika, če menite, da je (v celoti ali delno) neutemeljena. Tudi rok za ta ugovor teče od objave osnovnega seznama preizkušenih terjatev, znaša pa 15 dni v prisilni poravnavi in en mesec v stečajnem postopku.

Po poteku roka za vložitev ugovorov proti osnovnemu seznamu preizkušenih terjatev bo objavljen dopolnjeni seznam preizkušenih terjatev. Tudi zoper ta seznam lahko v 15 dneh po objavi vložite ugovor, če upravitelj ni upošteval vašega ugovora proti osnovnemu seznamu.

Po poteku roka za vložitev ugovorov proti dopolnjenemu seznamu preizkušenih terjatev bo na spletnih straneh AJPES-a objavljen končni seznam preizkušenih terjatev in sklep o preizkusu terjatev. Če je vaša terjatev v končnem seznamu priznana, vam praviloma ni treba storiti nič več. Če pa je terjatev prerekana (prereka jo lahko upravitelj ali drug upnik, v osebnem stečaju tudi sam dolžnik), so posledice različne – odvisne so od vrste postopka zaradi insolventnosti. V postopku prisilne poravnave je posledica prerekanja, da ne boste mogli glasovati o prisilni poravnavi in opravljati drugih procesnih dejanj, razen če bo sodišče vašo terjatev štelo za verjetno izkazano. V stečajnem postopku pa je nujno v enem mesecu po objavi sklepa o preizkusu terjatev vložiti tožbo za ugotovitev obstoja prerekane terjatve (praviloma vloži tožbo upnik, ki je prijavil terjatev, sicer pa je oseba, ki mora vložiti tožbo, navedena v sklepu o preizkusu terjatev) ali predlagati nadaljevanje prekinjenega pravnega postopka, če ta že teče. Rok je prekluziven (terjatev bo v primeru zamude roka prenehala) in teče tudi med sodnimi počitnicami oziroma poletnim poslovanjem sodišč.

Ne, vaše delo s prijavo terjatve še ni končano. Na spletnih straneh AJPES-a je treba slediti objavam seznamov preizkušenih terjatev in (poleg morebitnih ugovorov zoper osnovni in

dopolnjeni seznam preizkušenih terjatev) po potrebi v enem mesecu po objavi sklepa o preizkusu terjatev vložiti tožbo oziroma predlagati nadaljevanje prekinjenega pravnega postopka.

7. Kaj pa potem, ko je naša terjatev v postopku zaradi insolventnosti priznana?

Če je šlo za prisilno poravnavo, bi vam moral dolžnik vašo terjatev plačati v skladu s potrjeno prisilno poravnavo. Če plačil ne izvršuje v deležih in rokih, navedenih v sklepu, lahko na podlagi sklepa o potrditvi prisilne poravnave proti dolžniku predlagate izvršbo. Seveda pa lahko zahtevate plačilo svoje terjatve le v skladu s potrjeno prisilno poravnavo, ne pa plačila celotne terjatve. To velja tudi v primeru, če ste za terjatev pred potrditvijo prisilne poravnave pridobili izvršilni naslov (pravnomočno sodbo).

V stečajnem postopku lahko spremljate potek nadaljnjega postopka na spletnih straneh AJPES-a. Če želite, lahko tudi kupite dele dolžnikovega premoženja (praviloma bodo prodani na dražbah ali z zavezujočim zbiranjem ponudb), vendar boste morali kupnino plačati v celoti in je ne morete pobotati s svojo terjatvijo, ki je nastala pred začetkom stečajnega postopka. Ko bo stečajni upravitelj z unovčitvijo premoženja pridobil dovolj sredstev, bo najprej pokrival stroške stečaja in plačal prednostne terjatve. Iz premoženja, na katerem obstoji ločitvena pravica (na primer hipoteka), bo poplačal ločitvene upnike. Nato bo začel s poplačili upnikov navadnih terjatev. Ti bodo prejeli plačilo sorazmerno z višino svojih priznanih oziroma ugotovljenih terjatev. Plačilo bo (razen v izjemnih primerih) delno, saj v primeru, če bi bilo mogoče upnike poplačati v celoti, do stečaja praviloma ne bi prišlo. Lahko se tudi zgodi, da upniki navadnih (ali pa celo prednostnih – če premoženja ni dovolj niti za stroške stečaja) terjatev ne prejmejo nič. Če je premoženja več in se bo prodajalo postopno, je lahko izplačil iz stečajne mase več. Unovčevanje premoženja in poplačilo upnikov lahko predvsem v primeru večjega premoženja in sodnih sporov traja več let. Upravitelja in sodišče je treba obvestiti o morebitni spremembi vašega transakcijskega računa, ki ste ga navedli v prijavi terjatve. Potek stečaja in njegov konec lahko spremljate na spletnih straneh AJPES-a, kjer je v vsaki objavi tudi navedeno, ali gre za sodno odločbo, zoper katero lahko vložite pravno sredstvo. Po unovčitvi celotnega premoženja in razdelitvi stečajne mase izda sodišče

sklep o zaključku stečajnega postopka. Če gre za pravno osebo, se po pravnomočnosti sklepa stečajni dolžnik izbriše iz sodnega registra.

Po pokritju stroškov stečaja in plačilu prednostnih terjatev boste kot navadni upnik v stečaju prejeli sorazmerni del preostanka splošne razdelitvene mase. Dolžnik v prisilni poravnavi mora plačati vašo terjatev v skladu s pogoji prisilne poravnave. Če se to ne zgodi, na spletnih straneh AJ PES-a preverite potek stečaja, v primeru prisilne poravnave pa lahko na podlagi sklepa o potrditvi prisilne poravnave predlagate izvršbo.

VŠR je ta dokument pripravil le kot vodilo pri razumevanju vsebine in ne kot glavni vir informacij, namenjenih sprejemanju končnih poslovnih odločitev ali tolmačenju obstoječe vsebine. Za ostale napotke in podrobnejši vpogled v obravnavano problematiko vam svetujemo posvet s strokovnjaki.



25. avgust 2020

Vsebino priložnika pripravila:

dr. Vida Mayr,

odvetnica specialistka gospodarskega prava v Odvetniški pisarni Mayr, d.o.o. in
višja predavateljica za področje prava na Visoki šoli za računovodstvo in
finance

Visoka šola za računovodstvo in finance

www.vsr.si